

HÄR ÄR DIN LATHUND FÖR NYA LÄRARE

Håller du på att lägga sista handen vid dina lärarstudier? Eller har du nyss påbörjat din bana som pedagog? Som nybakad lärare och nybörjare i arbetslivet kommer du att möta många utmaningar; i klassen, i kollegiet och vid ditt arbetsbord. I den här handboken försöker vi ge tips och goda råd som kan vara bra att ha

bakom örat när du söker jobb, gör dig hemmastadd på din arbetsplats eller står inför en ny situation i livet. Kom ihåg att som medlem i FSL kan du alltid dessutom vända dig till din förtroendeman för noggrannare information. På www.fsl.fi hittar du också färsk uppgifter om medlemskap, arbete och anställning.

Finlands Svenska Lärarförbund FSL

FSL - BARA LÄRARE

FSL på en minut	3
Från Uleåborg till Kotka	3
Hur blir jag medlem?	4
Trygghet och rabatter	6
Dessutom demokrati	6

HITTA DITT LÄRARJOB

Finns alla jobb i lokaltidningen?	7
Din egen reklamkampanj	8
Dags för anställningsintervju	12
Hur besätts lärartjänster?	14
Innan du tackar ja	15
Orättvist!	15

TID OCH PENGAR

Tjänsteman eller arbetstagar?	16
Till och med pensionen eller juni?	16
Har någon sett mitt arbetsavtal?	17
Lön för mödan?	18
Arbetstid och ledig tid	20

Semester eller sommarlov?	21
Om du blir sjuk	21
När du ska sluta jobba	22

KOM IGÅNG PÅ JOBBET

Fjärilar i magen	24
Några tips för en flygande start	24

LÄRARMAMMOR OCH LÄRARPAPPOR

Moderskapsledighet	26
Faderskapsledighet	27
Föräldraledighet	27
Vårdledighet	28
Hemma med sjuka barn	29
Barndagvård	29

OM DU BLIR ARBETSLÖS

Lärarnas arbetslöshetskassa	30
Inkomstrelaterad dagpenning	30
Så här ansöker du	31
När får du pengarna?	32
Hela lönen?	32

FSL - BARA LÄRARE

FSL på en minut

Finlands Svenska Lärarförbund är ett fackförbund för alla svenskspråkiga lärare, lektorer och rektorer. I vår medlemskår finns nästan 5000 medlemmar på så gott som alla skolstadier. Det här betyder att över 95 procent av den svenskspråkiga undervisningspersonalen inom den allmänbildande skolan hör till vårt förbund. Dessutom hör både lärarstuderande och pensionerade lärare till vår medlemskår.

Vår viktigaste uppgift är att arbeta för lärarnas intressen i anställningsfrågor och att samtidigt informera våra medlemmar om deras rättigheter. På vår agenda finns också utbildningspolitiska ärenden och frågor som rör lärarutbildningen på svenskt håll.

FSL är ett förbund med över 100-åriga anor. Idag fungerar vi som ett självständigt förbund inom Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ,

som sedan 1973 sköter avtalsförhandlingarna för också FSL-medlemmarnas räkning. OAJ i sin tur hör till AKAVA och är med sina 117 000 medlemmar akademikercentralens överlägset största medlemsförbund.

FSL ger ut tidningen Läraren som fungerar som ett språkrör för frågor om utbildning och skola. Läraren utkommer med 30 nummer per år och postas till alla våra medlemmar. På www.fsl.fi serverar vi dessutom dagsfärska nyheter och information om löner, rättigheter och skyldigheter samt lärarjobbet i allmänhet.

Från Uleåborg till Kotka

I läraryrkingarna finns lärarna. Medan FSL bevakar lärarnas intressen på det nationella planet, är det våra sammanlagt 30 medlemsföreningar som samlar lärarna och sköter den lokala verksamheten.

Som lärare är du medlem i den lokala läraryrkingen, som i sin tur är en av FSL:s medlemsföre-

ningar. Lära rföreningarna fungerar antingen kommunvis eller regionalt. Det är dels föreningens styrelse och dels förtroendemännen på orten som håller i trådarna för verksamheten.

Förtroendemännen är specialister på anställningsfrågor. Till deras uppgifter hör att övervaka att alla avtal följs och att delta i förhandlingar som förs mellan arbetsgivare och arbetstagare på lokalnivå. Vänd dig alltid till din förtroendeman om du stöter på problem i ditt anställningsförhållande eller har frågor och funderingar kring löner och avtal. Förtroendemannens kontaktuppgifter hittar du i allmänhet på lärarföreningens anslagstavla.

Lärarföreningens styrelse är den grupp som sköter fackets lokala aktiviteter. På lärarföreningens program finns ofta allt mellan rekreation och utbildning. Verksamheten varierar mellan de olika föreningarna, men gemensamt för alla föreningar är att det är medlemmarna som bestämmer vad som skall finnas på repertoaren.

Skolombudet är lärarföreningens satellit på din

arbetsplats. I alla skolor finns minst en lärare som fungerar som lärarföreningens ombud på skolan. Skolombudet hjälper dig att hålla kontakt med facket och ger dig också möjlighet att sköta enklare fackliga ärenden på arbetsplatsen. Till skolombudet kan du vända dig t.ex. om du vill bli medlem i en FSL-förening, skall göra en adressändring eller nyss har bytt arbetsplats.

Hur blir jag medlem?

Är du nybakad lärare eller har du tagit ett mellanår för att pröva på lärarbanan? Oberoende av om du är anställd fram till pensionen eller för ett läsår, lönar det sig att bli medlem i lärarföreningen redan första arbetsdagen.

Arbetslöshetsskyddet är en viktig medlemsförmån och för att du skall få den här tryggheten så fort som möjligt skall du skicka din medlemsblankett till lärarföreningen redan den första dagen. I kapitlet *Om du blir arbetslös* kan du läsa mera om det här skyddet.

Det är lärarföreningarna som antar nya medlemmar och det är också föreningarna som avgör om du uppfyller de kriterier som man har slagit fast. Är du osäker på om du kan bli medlem i lärarföreningen? Vänd dig till sekreteraren eller ordföranden, så hjälper de dig på traven.

För att bli medlem i lärarfacket skall du skicka en **SKRIFTLIG ANSÖKAN** till din förening. Ansökningsblanketten får du av ditt skolombud. Samtidigt som du fyller i blanketten undertecknar du också en **FULLMAKT** som ger din arbetsgivare rätt att innehålla medlemsavgiften direkt från lönen. På det här sättet behöver du själv inte hålla ordning på betalningen av medlemsavgifterna. Eftersom medlemsavgifterna dessutom är **AVDRAGSGILLA I BESKATTNINGEN**, skall du varje år kontrollera att summan för medlemsavgifterna är korrekt i ditt skatteförslag. FSL:s fullmäktige slår årligen fast medlemsavgiftens storlek. År 2007 är medlemsavgiften 1,1 procent av din bruttolön.

Lärarföreningens styrelse godkänner alla nya medlemmar och det här betyder att du blir tvungen att vänta högst en månad på styrelsens beslut. Trots dröjsmålet är ditt medlemskap och dina rättigheter enligt huvudregeln i kraft från dagen då du undertecknade blanketten.

Eftersom du alltid skall höra till den lärarförening som fungerar på orten där du jobbar, är det viktigt att du byter förening då du får anställning i en ny stad. Om du bara har bytt arbetsgivare, men fortfarande jobbar inom föreningens verksamhetsområde, kan du stanna kvar i din gamla förening. Du skall däremot komma ihåg att lämna in en ny fullmakt till lönekontoret. Utan en giltig fullmakt kan arbetsgivaren inte innehålla medlemsavgifter och då upphör också ditt medlemskap. I båda de här fallen kan du vända dig till ditt skolombud för att få de blanketter som behövs.

Om du studerar med siktet inställt på en lärarkarriär, kan du bli medlem i *Finlands svenska lärarstudenters förening FSLF*. FSLF fungerar huvudsakligen i Vasa och arrangerar där verksam-

het för medlemmarna. Som studerandemedlem får du bl.a. tidningen Läraren och de flesta andra medlemsförmåner. Det är ändå viktigt att du kommer ihåg att säga upp ditt medlemskap i FSLF och istället ansluta dig till den lokala lärarföreningen genast när du börjar på ditt första jobb. Det här är avgörande särskilt med tanke på ditt arbetslöshetsskydd.

Trygghet och rabatter

Som medlem i FSL hör du till samma organisation som nästan 5 000 kolleger i andra svenskspråkiga skolor. Det här betyder att det är lättare för dig dels att hävda dina rättigheter som lärare och dels att vara med om att ta många viktiga beslut på arbetsplatsen. Samtidigt har vi också byggt upp ett system med olika förmåner och nätverk som gör att du kan känna dig tryggare både på ditt jobb och på din fritid.

Strax efter att ditt medlemskap har trätt i kraft skickar vi ditt FSL-medlemskort till dig. Det här

medlemskortet berättigar till förmåner och rabatter på allt från resor och försäkringar till böcker och museibesök. Samtidigt fungerar det också som ett reseförsäkringskort. På www.fsl.fi kan du ta reda på i vilka olika sammanhang det lönar sig att uppvisa medlemskortet.

Dessutom demokrati

I både lärarförbundet och lärarföreningarna är det medlemmarna som bestämmer vad som skall stå på programmet, vilka frågor vi skall jobba för och vad din medlemsavgift skall användas till.

Det allra lättaste sättet att vara med och bestämma är att delta i lärarföreningens medlemsmöten. Mötena ordnas i allmänhet två gånger om året och då har alla medlemmar rätt att delta och att föra fram förslag, beröm eller kritik till föreningens styrelse. Skulle du gärna vara med och bestämma litet oftare? I så fall skall du vända dig till lärarföreningens ordförande eller en styrelsemedlem och berätta att du är intresserad av ett uppdrag i föreningen.

HITTA DITT LÄRARJOB

Inom Svenskfinland finns det stora regionala variationer på lärarnas arbetsmarknad. Medan konkurrensen om lärartjänsterna i Österbotten kan vara stenhård också för behöriga, verkligt erfarna lärare, kan det finnas lärarkollegier i södra Finland med flera obehöriga lärare.

I Finland, liksom också i övriga Norden, har lärarbristen ägnats en hel del uppmärksamhet under de senaste åren. Trots att tillgången på klasslärare har varit ett hett ämne under de senaste åren, är det snarare vissa ämneslärare som det under de kommande åren finns alldeles för få av.

När man diskuterar lärarbristen måste man förstås fästa uppmärksamhet vid lärarutbildningen, men framför allt är det ändå en fråga om lärarnas löner och arbetsmiljö. Lärarlönerna är ännu för låga och lärarfacket jobbar idogt för att lärarnas lönenivå skall höjas.

Finns alla jobb i lokaltidningen?

De flesta lärartjänster besätts genom öppet ansökningsförfarande. Det här innebär att tjänsterna ledigförklaras och utannonseras i antingen lokala eller landsomfattande dagstidningar.

När du söker lärarjobb lönar det sig också att noggrant läsa tidningen Läraren, eftersom många arbetsgivare väljer att publicera sina tjänsteannonser i vår tidning. Du hittar dessutom information om lediga lärartjänster i din region på den lokala arbetsförmedlingen.

Om du är intresserad av lärartjänster i hela landet, lönar det sig också att besöka olika nätportaler och rekryteringsfirmors hemsidor. Arbetsministeriet har en nätportal [www.mol.fi] där Finlands samtliga arbetsförmedlingar publicerar sina arbetsplatsannonser. Här hittar du så gott som alla lediga arbetsplatser inom den offentliga sektorn – även de flesta lediga lärartjänster.

Medan lärartjänster nästan uteslutande ledigförklaras så som vi beskrivit ovan, väljer många utbildningsanordnare att besätta lärarvikariat och tidsbundna lärartjänster utan att tillämpa ett öppet ansökningsförfarande. I kommunernas förvaltningsstadgor kan det finnas närmare direktiv för när arbetsgivaren kan anställa en person utan att tjänsten först har ledigförklarats och utannonserats. Om du är intresserad av också kortare vikariat, lönar det sig att kontakta utbildningsbyrån på orten. Att själv kontakta skolans rektor kan också vara en god idé.

Din egen reklamkampanj

Kontakta arbetsgivaren

Då du har bestämt dig för vilket eller vilka lärarjobb du skall söka, gör du en skriftlig ansökan. Innan du börjar formulera din ansökan kan det vara bra att ta reda på litet noggrannare uppgifter om skolan, det ledigförklarade lärar-

jobbet och vilka arbetsuppgifter som det omfattar. I platsannonsen har man ofta angivit en kontaktperson som kan ge närmare information om tjänsten. Genom att ringa kontaktpersonen får du själv en bättre bild av arbetet, samtidigt som arbetsgivaren märker att du är intresserad av lärarjobbet.

Ansökningsbrev

Ansökningshandlingarna består i allmänhet av dels ett ansökningsbrev och dels en meritförteckning (*curriculum vitae* eller CV). Medan meritförteckningen skall vara ett standardiserat dokument, får själva ansökningsbrevet gärna vara personligt, anpassat för just den tjänst du söker och fritt formulerat.

I ditt ansökningsbrev skall du marknadsföra dig för arbetsgivaren genom att berätta om dig själv, dina meriter och varför just du är lämplig för jobbet. Ha gärna platsannonsen till hands då du skriver din ansökan, så att du kan hänvisa till den och kontrollera att du har fått med alla de uppgifter som kan vara relevanta för arbetsgivarens avgörande.

Om utbildningsanordnaren i tjänsteannonsen anger också en elektronisk adress, får ansökningsbrevet sändas till den. Brevet behöver då i regel inte kompletteras med en underskrift.

I ansökningsbrevet skall åtminstone följande information finnas klart och tydligt angiven:

- ◆ ditt namn och dina kontaktuppgifter
- ◆ arbetsgivaren/mottagaren
- ◆ datering
- ◆ vilken tjänst du söker och var du har hittat annonsen
- ◆ om du har varit i kontakt med arbetsgivaren för att få noggrannare uppgifter
- ◆ på vilket sätt du är lämpad för arbetet och hur du skulle vara en resurs för skolan
- ◆ dina kvalifikationer (utbildning och examen, specialiseringar, arbetserfarenhet)
- ◆ dina framtidsplaner och fritidsintressen i den mån som de är relevanta för arbetet
- ◆ meriterande förtroendeuppdrag
- ◆ underskrift och namnförtydligande
- ◆ förteckning över bilagor

NÅGRA TIPS FÖR DIN ANSÖKAN

- ♣ Sträva efter att få ditt ansökningsbrev att rymmas på en sida. Ha hela tiden arbetsbilden och de kvalifikationer som arbetsgivaren har efterlyst i tankarna.
- ♣ Poängtera vad du kan tillföra skolan. Efter som du bifogar din CV, behöver du ändå inte upprepa all information som finns i den.
- ♣ Skriv inte ett massbrev. Det är alltid bra att skraddarsy ansökningsbrevet för varje tjänst du söker. Minns också att du i brevet skall marknadsföra dig själv. Det är därför alldeles onödigt att nämna något negativt om-döme om dig själv i ditt ansökningsbrev.
- ♣ Även om innehållet i brevet är den springande punkten, lönar det sig också att satsa på ansökningshandlingarnas utseende och läsbarhet. Tydliga rubriker och en klar disposition underlättar läsningen och visar att du har satsat tid och energi på din ansökan. Handskrivna ansökningar används inte i Finland.
- ♣ Kom ihåg att korrekturläsa ansökningsbrevet innan du postar det.

- ♣ Innan du postar ansökningshandlingarna skall du ta en kopia åt dig själv. Om du kallas till intervju först flera veckor senare, kan det vara bra att repetera vad du har poängterat i ditt ansökningsbrev och i din CV. Många arbetsgivare väljer dessutom att ha dina ansökningshandlingar som utgångspunkt för intervjun och kan därför hänvisa till dem under samtalet.

Meritförteckning

Till ditt personliga ansökningsbrev skall du bifoga din meritförteckning. Meritförteckningen (CV) är ett sammandrag över dina kunskaper och erfarenheter. Till skillnad från ansökningsbrevet kan du utforma din CV mera allmänt, så att du kan använda samma förteckning till de flesta ansökningar.

Medan ansökningsbrevet gärna får vara en personlig beskrivning av dig själv, skall meritförteckningen vara en saklig och neutral förteckning. Avsikten är att din CV skall ge arbetsgivaren möjlighet att få en snabb överblick över din utbildning och dina anställningar.

Du kan bygga upp din CV antingen i omvänd kronologisk ordning eller så att du inleder med de mest relevanta arbetserfarenheterna och utbildningarna och avslutar med de uppdrag som inte är lika viktiga för arbetsgivarens beslut. Förklara dessutom gärna eventuella luckor i din studietid eller i ditt förvärvsarbete.

I din meritförteckning bör du ha med följande uppgifter:

- ♦ ditt namn och dina kontaktuppgifter*
- ♦ födelsetid och födelseplats*
- ♦ civilstånd och barn*
- ♦ utbildning*
examen, skola, tid
- ♦ arbetserfarenhet*
arbetsgivare, tid och arbetsuppgifter
- ♦ fortbildning och kurser*
- ♦ språkkunskaper
- ♦ IT/IKT-kunskaper
- ♦ utgivna publikationer
- ♦ förtroendeuppdrag
- ♦ avtjänad värnplikt och militärgrad
- ♦ fritidsintressen
- ♦ referenser
- ♦ underskrift och namnförtydligande*

De uppgifter som vi har märkt ut med en asterisk(*) skall du alltid redogöra för i din CV. Den övriga informationen kan du inkludera i din CV i den mån du tror att den kommer att påverka arbetsgivarens avgörande till din fördel.

Liksom i ansökningsbrevet, lönar det sig att också i meritförteckningen ha en tydlig rubricering och en klar struktur. Det underlättar läsbarheten samtidigt som layouten skall inbjuda till att bekanta sig mera noggrant med texten. För att vara säker på att det inte har smugit sig in ett enda tryckfel i texten, kan det vara bra att be om hjälp med korrekturläsningen.

Bilagor

Om arbetsgivaren uttryckligen ber de sökande bifoga kopior av betyg och arbetsintyg, skall du naturligtvis göra så. Ofta nämns ändå inte betyg eller andra bilagor i annonsen och i det här fallet varierar tillvägagångssätten. Ifall du har valt att kontakta arbetsgivaren för närmare information om tjänsten, kan du samtidigt passa på att kontrollera ifall de önskar att du skall bi-

foga kopior av dina betyg till din ansökan.

De bilagor som arbetsgivaren oftast är intresserad av är betygsutskrifter eller utdrag ur studieregistret (ifall du inte har avlagt din examen ännu) samt arbetsintyg eller utnämningbrev från dina tidigare anställningsförhållanden. Om du redan har eller har haft en tjänst, kan du också be din nuvarande arbetsgivare om ett matrikelutdrag. Av matrikelutdraget framgår dina tidigare tjänster och tjänsteförhållanden, uppgifter om eventuella uppehåll i din tjänsteutövning samt uppgifter om fullgjord värnplikt.

Om du inte har begärt arbetsintyg på dina tidigare anställningsförhållanden, är dina tidigare arbetsgivare skyldiga att ännu tio år senare på begäran ge dig ett intyg över din anställning.

Många arbetsgivare ber också om läkarintyg och ämbetsbetyg. Arbetsgivaren skall också kräva att personer, som första gången anställs över tre månader för att arbeta med minderåriga, skall uppvisa ett straffregisterutdrag. Det här gäller uttryckligen endast då du första

gången anställs av respektive arbetsgivare. Anställningsbeslutet är villkorligt tills ett acceptabelt utdrag har uppvisats. Syftet med förfarandet är att skydda minderåriga. Det finns i regel inte orsak att bifoga de här intygen till ditt ansökningsbrev, utan arbetsgivaren kan eller skall kräva att se dem först efter att du har utsetts.

Referenser

För att bekräfta de uppgifter som du själv har angett i ditt ansökningsbrev, kan det vara bra att dessutom bifoga en eller två referenser till ansökan. En referens är en person som har fungerat som till exempel din chef, handledare eller mentor på någon av dina tidigare arbetsplatser. Om det är frågan om ditt första jobb kan du hänvisa till någon på ett tidigare sommarjobb eller exempelvis din pro gradu-handledare.

De flesta arbetsgivare har inget emot att fungera som referenser åt tidigare anställda, men kom ändå ihåg att få personens medgivande först. Det är också viktigt att din referens är beredd på att han eller hon kan bli kontaktad och ombedd att ge ett omdöme om dig.

Eftersom din referens borde bestyrka din egen marknadsföring av dig själv och dessutom ge positiva omdömen om din person och ditt sätt att jobba, är det viktigt att den person du anger som referens verkligen har ett gott öga till dig. Dina referenser borde med andra ord utgöra din egen supporterklubb.

Dags för anställningsintervju

Att bli kallad till en intervju är redan en prestation i sig. Det betyder att du tillhör de sökande som arbetsgivaren upplever som intressanta och lämpliga för tjänsten. Dessutom är intervjun ett tecken på att du anses uppfylla de formella krav som tjänsten uppställer.

I regel är det arbetsgivaren – eller den instans som har ledigförklarat tjänsten – som kallar till intervju. Intervjun arrangeras ofta av skolans rektor eller föreståndare, kommunens utbildningsdirektör eller en kommitté som fått i uppdrag att besätta tjänsten.

Anställningsintervjun är ett utmärkt tillfälle för dig att visa dina bästa sidor och samtidigt ta reda på mera om anställningen. För att du skall få ut så mycket som möjligt av intervjun är det bra om du förbereder dig noga. Bland annat de här frågorna kan du fundera på före intervjun:

- ◆ Varför är du intresserad av just det här lärarjobbet?
- ◆ Vad var det som fick dig att söka jobbet? I det här sammanhanget lönar det sig att framhäva sådana saker som kan komma att vara till nytta för arbetsgivaren; inte vad arbetsgivaren eller arbetet kan göra för dig.
- ◆ Vilka av dina egenskaper tror du kan vara till nytta i jobbet? Förbered dig på att kunna ge konkreta exempel.
- ◆ Vilka är dina starka respektive svaga sidor som lärare och i allmänhet?
- ◆ Vilka är dina mål i arbetslivet och hur tror du att du skall uppnå dessa?
- ◆ Varför lämnar du ditt nuvarande jobb?
- ◆ Vilka av dina prestationer är du mest stolt över?
- ◆ På vilket sätt tror du att du kan bidra till att utveckla skolan?

Ofta ger dessutom intervjuaren dig möjlighet att ställa egna frågor. Fundera därför också på vad du skulle vilja veta mer om gällande skolan eller det aktuella jobbet. Försök ändå ta reda på så mycket som möjligt om skolan, om eventuella inriktningar och om lärartjänsten redan innan du deltar i intervjun.

Repetera både ditt ansökningsbrev, din CV och platsannonsen innan du deltar i intervjun. Intervjuaren har antagligen dina ansökningshandlingar framför sig och kan be dig konkretisera eller förklara närmare. Då kan det vara bra att komma ihåg de saker som du poängterat i din ansökan. Fundera också på hur dessa kan komma till nytta i just det jobb som du söker.

Om intervjuaren ställer frågor om ditt privata liv, är du aldrig tvungen att svara på dem. Om frågan känns för personlig eller irrelevant för anställningen som du söker, kan du förklara det för intervjuaren.

Även om arbetsgivarens val den här gången inte skulle falla just på dig, har du ändå visat

ditt intresse för arbetsgivaren, som kanske nästa termin har ett jobb som passar dig ännu bättre. Dessutom har du också fått erfarenhet och vana av ansökningsprocessen. Trots att du kanske känner dig besviken över att valet föll på någon annan lärare, kommer du att märka att du redan vid nästa intervju är mycket vanare och bättre förberedd.

Hur besätts lärartjänster?

Efter att du och dina motkandidater har intervjuats presenteras de kandidater som är behöriga för tjänsten för kommunens utbildningsnämnd eller ett motsvarande organ.

Den person eller grupp som har arrangerat intervjuerna rangordnar ofta de sökande och nämnden i fråga utser en av de sökande till tjänsten. Ofta väljs dessutom en eller flera reserver, ifall den lärare som kommer i första förslagsrum väljer att inte ta emot tjänsten.

För att man skall kunna besätta en ordinarie

tjänst, skall den valda läraren uppfylla de behörighetskrav som uppställs i behörighetsföreskriften. Vidare ställer också jämställdhetslagen vissa krav på utnämningen. Enligt jämställdhetslagen och lagen om likabehandling är det förbjudet att i tjänstutnämningar diskriminera en mera kvalificerad sökande och istället välja en person av det andra könet som är mindre meriterad. Om så här sker, måste myndigheten i fråga kunna påvisa att valet var befogat utgående från uppgifternas natur eller att valet inte avgjordes av den sökandes kön, utan av någon annan godtagbar faktor. I det här fallet är det myndigheten som måste kunna påvisa att det inte föreligger brott mot jämställdhetslagen.

Då du har fått veta att valet har fallit på dig, måste du inom 30 dagar leverera ett läkarintyg till din nya arbetsgivare. Ofta erbjuder arbetsgivaren den läkargranskning som krävs för hälsointyget. Om det är din första anställning hos denna arbetsgivare, skall dessutom arbetsgivaren kräva att du uppvisar ett straffregisterutdrag. Det här utdraget får du på begäran från Rättsregistercentralen. På sidan 11 kan du läsa mer om registerutdraget.

Innan du tackar ja

Om du nyss har tagit din examen, har du kanske sökt flera lärarjobb samtidigt. Trots att det är bra att ta ställning till hur attraktivt ett ledigförklarat lärarjobb är för dig redan innan du sänder dina ansökningshandlingar, kan det ändå vara svårt att avgöra i vilket skede och till vilken av tjänsterna du tackar ja.

Om du blir erbjuden ett lärarjobb, men gärna väntar på utslag från en annan skola innan du ger besked, kan du fråga arbetsgivaren om det är möjligt att dröja med ditt svar en kortare tid.

Innan du tackar ja kan du ta reda på följande:

- ♦ Din arbetsbild. Vilka kommer dina undervisningsgrupper att vara och vilka övriga ansvarsområden kommer du att ha?
- ♦ Arbetsmiljön. Tror du att du kommer att trivas i skolan och i kollegiet?
- ♦ Geografin. Blir du tvungen att flytta och kommer du att ha tak över huvudet i så fall? I det här fallet lönar det sig alltid att ta reda på om din nya arbetsgivare kan erbjuda dig tjänstebostad.

Orättvist!

Utbildningslagstiftningen ger arbetsgivaren rätt fria händer då lärartjänster besätts. Det här innebär att arbetsgivaren oftast själv kan avgöra – till och med på ganska subjektiva grunder – vilken av de sökande som är mest lämplig.

I förlängningen medför det att du alltid nogga måste överväga om det finns orsak att besvära dig över ett beslut. Fall då det kan vara lämpligt att inleda en besvärprocess är främst om utnämningen strider mot jämställdhetslagen eller mot tjänstens behörighetskrav.

Om du misstänker att arbetsgivaren har gjort sig skyldig till ett diskriminerande förfarande, kan du vända dig till lärarnas förtroendemann på orten eller till FSL:s kansli. Av förtroendemannen får du närmare information om besvärprocessen och huruvida det överhuvudtaget är möjligt att besvära sig över utnämningen. Kom ihåg att du måste vara snabb i vändningarna; en rättelseyrkan skall göras senast 14 dagar efter att du har fått kännedom om beslutet.

TID OCH PENGAR

Tjänsteman eller arbetstagare

Om du jobbar som lärare i Finland, finns din arbetsplats sannolikt inom den offentliga sektorn. Det här betyder att det oftast är en kommun, en sammanslutning av kommuner eller staten som är din arbetsgivare. Endast ett fåtal lärare jobbar vid privata läroinrättningar.

Att arbeta som lärare inom den offentliga sektorn innebär att du är tjänsteman, dvs. att du fungerar i ett tjänsteförhållande till din arbetsgivare. Det är viktigt att du minns det här, eftersom tjänsteförhållandet avgör vilka lagar och avtal som bestämmer dina rättigheter och skyldigheter gentemot arbetsgivaren.

De lärare som arbetar vid en privat skola fungerar däremot i ett arbetsavtalsförhållande till sin arbetsgivare. Arbetsavtalsförhållandet innebär att det i första hand är arbetsavtalslagen som reglerar anställningen.

Till och med pensionen eller juni?

Lärartjänster besätts oftast tillsvidare. Det här betyder att de flesta lärare har det som vi ibland kallar "fasta" tjänster. Det här gäller också timlärare och likaså de lärare som jobbar i ett arbetsavtalsförhållande. Om din utnämning är i kraft tillsvidare, betyder det att anställningen varar tills antingen din arbetsgivare eller du själv säger upp den eller tills du avgår med pension.

Trots att utgångspunkten är att lärare endast undantagsvis skall anställas på bestämd tid, är det inte ovanligt att lärare anställs för bara en eller två terminer. Om ditt anställningsförhållande är tidsbestämt, är det i kraft till och med ett angivet datum eller för en bestämd uppgift. Speciellt i slutskedet av studierna kan det vara bra att komma ihåg att det är endast lärare som uppfyller tjänstens behörighetskrav som kan få en tjänsteutnämning som är i kraft tillsvidare.

Lagstiftningen – både gällande arbetsavtals- och tjänsteförhållanden – är ändå mycket klar

gällande tidsbundna anställningar. Huvudregeln är att tidsbestämda anställningsförhållanden skall utgöra i lagen stadgade undantag. Om du till exempel sköter ett vikariat eller inte är behörig för tjänsten är nyttjandet av en tidsbunden anställning berättigat. Om du ändå misstänker att din arbetsgivare har utnämnt dig på bestämd tid utan giltig orsak, kan du kontakta lärarnas förtroendeman på orten.

Eftersom familjelediga lärare i regel har rätt att träda i tjänst till sommaren, anställs tyvärr många moderskapsvikarier endast för terminerna (augusti-maj). I den här situationen tillåter lagen att arbetsgivaren anställer dig på bestämd tid, men samtidigt kan det kännas orättvist att arbeta hela läsåret och inte ha rätt till lönen för sommar-månaderna. Lärarfacket har under flera år arbetat för att moderskapsvikariernas ställning skall bli bättre i skolorna. Litet plåster på såren är semesterdagsersättningen, som i regel är två dagslöner per arbetad månad. Om familjeledigheter kan du läsa mer i kapitlet *Lärarmammor och lärarpappor*. Du kan också vända dig till förtroendemannen, om du behöver hjälp och råd.

Om du är anställd bara till och med början av juni, lönar det sig att bli medlem i den lokala lärarföreningen genast den första anställningsdagen. Som medlem i FSL har du rätt till en inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning, förutsatt att ditt medlemskap har varit i kraft minst 43 arbetsveckor. Det här betyder helt enkelt mera pengar i handen under sommaren. Kontakta ditt skolombud, läs mer i kapitlet Om du blir arbetslös och fråga förtroendemannen om råd.

Har någon sett mitt arbetsavtal?

Har du funderat på varför du aldrig undertecknade något arbetsavtal? Eftersom du antagligen har ett tjänsteförhållande, räcker det med att du antingen skriftligen eller muntligen accepterar utnämningen.

Det är endast det fåtal lärare som är anställda i ett arbetsavtalsförhållande (oftast inom den privata sektorn) som undertecknar ett arbetsavtal med sin arbetsgivare.

Istället för att reglera anställningen i avtal mellan varje enskild lärare och arbetsgivaren, har man specificerat lärarnas anställningsvillkor i lagar och tjänstekollektivavtal. I kollektivavtalen, som facket regelbundet ingår med arbetsgivarnas organisationer, fastställs bl.a. lärarnas löner och undervisningskyldighet.

De lärare som arbetar vid privata skolor fungerar alltid i arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren och deras anställningsvillkor regleras dels i arbetsavtalslagen och gällande kollektivavtal och dels i arbetsavtalet.

Lön för mödan?

Har du sett en lärares lönespecifikation? I så fall vet du att det krävs en hel del kunskap för att räkna ut hur mycket pengar lärarjobbet egentligen inbringar.

En lärares lön består av:

...dels en uppgiftsrelaterad lön

- ♣ en grundlön samt
- ♣ ett påslag baserat på uppgifternas svårighetsgrad

... dels av ett individuellt tillägg

- ♣ en årsbunden del
  - ♣ ett individuellt tillägg enligt arbetsprestation
- ... **och dels av eventuellt**
- ♣ övertimarvode.

Ingångslön

Lärares ingångslön är i allmänhet fastställd i kollektivavtal. Det här innebär att en miniminivå för din ingångslön är fastslagen, men arbetsgivaren kan betala dig en högre lön än vad som anges i kollektivavtalet. Du kan alltså förhandla om en högre lön som motsvarar arbetets svårighetsgrad redan då du anställs. Också genom att åta dig övertimmar och olika uppdrag kan du nå en högre lönenivå än ingångslönen ger dig.

Har din pro gradu-avhandling blivit hängande? Om du jobbar som obehörig lärare, är din lön betydligt lägre än den skulle vara om du var behörig för tjänsten. Det här är väl en bra morot för dig som bara har innehållsförteckningen och avslutningen oskrivna?

Dyrortstillägg

Som lärare har du nästan samma lön oberoende av var i landet du jobbar. Den största skillnaden mellan olika regioner utgörs av vårt system med dyrortstillägg. Våra kommuner är indelade i två dyrortsklasser enligt ett indexsystem. I dyrortsklass I är lönerna en aning högre än i dyrortsklass II.

Det kommer mera

Efterhand som du blir mer erfaren i ditt arbete och samlar flera tjänsteår, kommer också din lön att stiga. I de kommunalt anställda lärarnas lönesystem finns det inbyggt ett system med årsbundna tillägg. De beräknas utgående från din grundlön och eventuella tidigare tillägg. Ibland måste du skriftligen ansöka om de här tilläggen, så kontrollera genast vad som krävs i ditt fall.

USK och övertimmar

I kollektivavtalen fastställs lärarnas undervisningskyldighet, dvs. det antal timmar som du skall undervisa för att vara berättigad till din grundlön. I enlighet med avtalen varierar undervisningskyldigheten mellan olika lärarkategorier.

Utöver grundlönen kan du få ett påslag som en värdering av arbetsuppgifternas svårighetsgrad påvisar. Det här påslaget förutsätter vanligtvis extra uppdrag, specialuppgifter eller försvårande omständigheter i det dagliga arbetet. Härtill kommer det individuella tillägget som förutom de årsbundna tilläggen omfattar också en uppskattning av dina egna kvalifikationer och ditt sätt att utföra dina arbetsuppgifter. Den sistnämnda lönedelen är tillsvidare anspåkslös, men kommer i takt med kommande avtalsrörelser antagligen att få en mera framträdande roll.

Om du åtar dig övertimmar, dvs. undervisar mer än vad din undervisningskyldighet ålägger dig, kommer din lön dessutom att utökas med övertimsarvode.

En summa, tack

Det är många olika faktorer som inverkar på hur stor din lön sist och slutligen blir. Som ny lärare kan det vara bra att be om hjälp med att reda ut begreppen på din lönespecifikation. Också för erfarna lärare kan det vara svårt att förstå hur kommunens löneräknare egentligen kom fram till summan som betalades in på kontot. Du kan därför alltid vända dig till antingen kommunens löneräknare eller lärarnas förtroendemän på din ort. Läs också FSL:s PM för läsåret. Det här häftet finns varje vår som bilaga till tidningen LÄRAREN och här hittar du ett sammandrag över de avtalstexter som reglerar bl.a. lärarnas lönesättning.

Arbetstid och ledig tid

Lärare blir förstås inte lediga när skoldagen tar slut. Trots att din lön bestäms utgående från din undervisningsskyldighet och antalet övertimmar, berättar nödvändigtvis inte undervisningstimmarna särskilt mycket om arbetstiden och arbetsbilden.

När du diskuterar ditt jobb med utomstående, kan det ibland vara bra att påminna om att till din arbetsbild hör förutom själva undervisningen också bland annat

- ♦ förberedelser inför lektionerna och uppföljning
- ♦ sammanställning av undervisningsmaterial
- ♦ kontakter till elevernas hem
- ♦ elevbedömning
- ♦ planering och utvecklingsarbete

Som nyutbildad och ambitiös lärare kan det vara svårt att sätta gränser för när arbetsdagen egentligen skall ta slut. Största delen av lärarnas arbete kan göras var som helst, när som helst och hur mycket som helst. Om du hör till de lärare som egentligen inte hinner avsluta arbetsdagen innan nästa börjar, kan det vara bra att tänka på att ett arbetsår borde innehålla ungefär 1600 arbetstimmar. Det här betyder att arbetsdagen har ett slut.

Semester eller sommarlov?

Som lärare har du inte samma rätt till semester som andra tjänstemän och arbetstagare. Däremot har du rätt att vara ledig från undervisningen under skolornas höst-, jul-, sport- och sommarlov.

Det här innebär att lärarna inom den grundläggande utbildningen har ungefär 190 arbetsdagar under ett läsår. Du har alltså rätt till ledig tid, men den här tiden är bunden till skolloven och du har inte möjlighet att själv bestämma när du tar ut den.

Lärare har dock någonting som kallas kalkylerad semester. Det här är ett teoretiskt begrepp som används för att beräkna bl.a. din semesterpenning. Den kalkylerade semestern inleds alltid den 16 juni. Längden på den kalkylerade semestern beror på hur många tjänsteår du har.

Om du blir sjuk

Om du insjuknar under skolåret, har du rätt till avlönad sjukledighet. Antalet dagar som berättigar till full eller reducerad lön varierar beroende på ditt anställningsförhållande.

Om du är tvungen att vara sjukledig under en längre tid, har du rätt att få sjukdagpenning från Folkpensionsanstalten. Du måste alltid uppvisa ett läkarintyg då du är sjukledig. Det här är en förutsättning för att sjukdagpenningen skall utbetalas.

Om du blir sjuk under sommarlovet, har du under vissa förutsättningar rätt att få både din vanliga lön och sjukdagpenning. Det här gäller om du insjuknar under den s.k. kalkylerade semestern, som alltid börjar den 16 juni. Den kalkylerade semesterns längd varierar beroende på hur länge du har varit anställd. Kom ihåg att nämna i din ansökan om sjukdagpenning att du jobbar som lärare. De lärare som har helhetsarbetstid har inte den här möjligheten, men de kan däremot skjuta fram sin semester.

När du ska sluta jobba

Om ditt anställningsförhållande gäller tillsvidare, upphör det då du själv eller din arbetsgivare säger upp det. Om du själv säger upp dig behöver du inte uppge någon orsak till ditt beslut. För att arbetsgivaren skall ha rätt att säga upp dig krävs däremot antingen att du själv har handlat på ett så pass olämpligt sätt att uppsägningen är berättigad eller att arbetsgivarens ekonomiska läge är sådant att uppsägningen är motiverad.

Om du hotas av en uppsägning, är det viktigt att du genast kontaktar lärarfacket's representant. Förtroendemannen på orten kan ge dig handledning och föra din talan vid möten med arbetsgivaren.

En uppsägning träder nästan aldrig i kraft genast. Uppsägningstiden beror på om det är du själv eller din arbetsgivare som initierat den, hur länge du har varit anställd och vilken typ av anställningsförhållande du fungerar i. Det är därför bäst

att du ber din förtroendeman om hjälp med att kontrollera hur lång just din uppsägningstid är.

I sällsynta fall kan ett anställningsförhållande också hävas. Hävning innebär att anställningsförhållandet upphör med omedelbar verkan. Därmed upphör också genast arbetsgivarens skyldighet att betala lön. Hävning är en sträng åtgärd och kräver alltid att den anställda först har gjort sig skyldig till ett allvarligt tjänstefel eller på ett allvarligt sätt försummat sina skyldigheter.

Kom ihåg att om du är anställd för en bestämd tid, upphör ditt anställningsförhållande då antingen anställningstiden har utlöppt eller då du har utfört den uppgift som anställningen berör. I det här fallet behöver varken du eller din arbetsgivare vidta några åtgärder för att anställningsförhållandet skall upphöra. Om du fungerar i ett tjänsteförhållande och har utnämnts på bestämd tid, kan du säga upp dig eller bli uppsagd under tiden för ditt förordnande. Den här möjligheten ges dock inte, om du har

ett tidsbundet arbetsavtalsförhållande och arbetar vid en privat skola. Det är alltså inte möjligt att säga upp ett arbetsavtal under avtalsperioden, om den här möjligheten inte uttryckligen ges i arbetsavtalet. På sidan 16 kan du läsa mera om skillnaderna mellan arbetstagare och tjänstemän.

Om du vill byta skola, men stannar kvar i samma kommun och fortsättningsvis har samma arbetsgivare, kan du vända dig till utbildningsbyrån för att ta reda på hur man brukar gå till väga i just din kommun.

SURFTIPS

www.fsl.fi

www.kommunarbetsgivarna.fi

www.vm.fi

KOM IGÅNG PÅ JOBBET

Fjärilar i magen?

Har du fjärilar i magen vid terminsstarten? Efter att du har avlagt dina lärarstudier är du väl rustad för din första arbetsdag. Du har en gedigen teoretisk grund och du har också tillbringat en hel del tid bland elever och andra lärare. Som nyutbildad lärare kan du känna dig trygg i din lärarroll och din identitet som pedagog. Däremot kan det vara bra att satsa litet extra energi på att komma tillrätta i ditt nya kollegium.

På alla arbetsplatser finns det beteendemönster och oskrivna regler som utomstående personer sällan känner till. I en del skolor talar man helt enkelt om "den dolda läroplanen", dvs ett mönster som det alltid tar litet tid att komma underfund med. Den här inkörningsperioden finns i de flesta nyutbildade lärares vardag. I regel krävs det enbart en kort tid innan du har hittat din plats i skolan och lärarrummet.

Några tips för en flygande start

I de flesta kollegier planerar man nästa läsår redan under våren. För att du snabbare skall komma till rätta på din nya arbetsplats, kan det vara bra att kontrollera om du får delta i planeringen av läsåret redan innan du börjar jobba. Nedan hittar du flera råd för en god start på din lärarbana.

Ofta planeras läsåret i april och om du redan då har valts till tjänsten är det här en bra möjlighet att komma in i arbetet. Vissa skolor bjuder också de nya lärarna med på kollegieresor eller samkväm redan innan läsåret börjar. Det här är tillfällen som du skall ta vara på.

I en del skolor satsar man på att hjälpa skolans nya lärare att komma igång med jobbet och att komma till rätta på arbetsplatsen. Om du börjar jobba på en litet större skola, kanske det till exempel finns en äldre lärare som stöder dig under ditt första arbetsår. Som ny lärare i ett stort kollegium kan det vara bra att ha en speciell kontaktperson eller mentor att vända sig till

ibland. Du kan också själv vidtala en kollega eller diskutera saken med skolans rektor.

För många unga lärare blir tid en bristvara. Möten, utvecklingsamtal och framför allt förberedelser och efterarbete är ofta mera tidskrävande i början av karriären. Det kan vara bra att minnas att du säkert har många erfarna kolleger som kanske vill dela med sig av sina råd, metoder eller sitt material. Det kommer säkert ett läge, då det blir din tur att ge en handräckning.

Om det i skolan eller kommunen finns många nya lärare, kan ni överväga att skapa ett nätverk för att stöda och hjälpa varandra under de första åren av er karriär. Det här kan dessutom vara ett bra sätt att utbyta erfarenheter, undervisningsmetoder och kanske också att spara litet tid i arbetet.

Känner du dig osäker på var du egentligen skall dra gränserna för både dina egna och dina elevers handlingar? Under de senaste åren har domstolar avgjort några fall som har rört lärares ansvar och skyldigheter. Samtidigt som de här fallen kan kännas skakande, skapar de ofta

klarhet i gällande lagar och regler. I FSL:s broschyr "Vilken lag? Vilken rätt?" finns både råd för och förklaringar på knepiga situationer.

Sprudlar du av idéer och pedagogiska initiativ? Då du inleder din lärarkarriär är det bra att känna till att de första åren under lärarkarriären kan vara ganska arbetsdryga. Eftersom det är naturligt att det tar en tid innan du får rätsida på arbetslivet, är det bra att ge sig själv ett par år för att komma igång och hitta sin plats. Att ofta byta skola under de första åren kan vara tungt och förlänga inkörningsperioden. Kom ihåg att också unga lärare regelbundet måste stanna upp och dra andan.

Ibland kan man som lärare ha svårt att komma överens med både elever och kolleger. Om du råkar i en situation som känns svår att lösa på egen hand, kan du alltid vända dig till skolans rektor, skolpsykologen eller klassens föreståndare. Tillsammans med mera erfarna kolleger går det också ofta att få rätsida på många knepiga situationer.

LÄRARMAMMOR och LÄRARPAPPOR

Också lärare bildar familj. Oberoende av om du är anställd i ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande har du alltid rätt att få tjänstledighet för samma tid som du beviljas moderskaps- eller faderskapspenning och föräldrapenning. Dessutom har du också möjlighet att ansöka om vårdledighet.

Moderskapsledighet

Du har alltid rätt att få moderskapsledigt under samma period som Folkpensionsanstalten erlägger moderskapspenning. I mån av möjlighet skall du ge arbetsgivaren en helhetsplan över hur du kommer att utnyttja samtiliga familjeledigheter.

Senast två månader innan du skall inleda din moderskapsledighet måste du vidtala din ar-

betsgivare. Om du har ett tjänsteförhållande skall du skriftligen anhålla om att bli beviljad tjänsteledighet, medan arbetstagare endast behöver ge ett skriftligt meddelande till arbetsgivaren.

Under moderskapsledigheten får lärare i regel full lön under de 72 första vardagarna. Det uppställs dock vissa krav för att du skall ha rätt till den avlönade moderskapsledigheten. Inom den kommunala sektorn skall en lärare bl.a. ha varit anställd minst två månader innan moderskapsledigheten inleds. Dessutom skall arbetsgivaren ha fått en ansökan eller ett meddelande om moderskapsledigheten senast två månader innan den inleds.

Moderskapspenningen utbetalas för sammanlagt 105 vardagar. Du kan börja lyfta din moderskapspenning mellan 50 och 30 dagar före den beräknade nedkomsten. Det här betyder att du själv kan avgöra exakt när du börjar din moderskapsledighet. Om antingen din egen eller fostrets hälsa kräver det, kan utbetalningen av moderskapspenningen också tidigareläggas.

Under den period som du får full lön betalas moderskapspenningen direkt till din arbetsgivare. Det här gäller dock inte under den kalkylerade semestern (se sidan 21), då du har rätt till både moderskapspenningen som FPA erlägger och din lön.

Faderskapsledighet

Faderskapsledigheten kan vara sammanlagt 30 vardagar. Som pappa kan du vara ledig 18 vardagar under antingen moderskaps- eller föräldraledigheten. De här dagarna kan spjälkas upp i högst fyra etapper.

Om pappan väljer att hålla åtminstone de 12 sista vardagarna av föräldraledigheten, förlängs faderskapsledigheten med ytterligare 12 vardagar. På det här sättet kan du få en 24 vardagar lång enhetlig "pappaledighet" i slutet av föräldraledigheten. Lagg dock märke till att mamman inte har rätt till föräldrapenning under de här dagarna. Faderskapsledigheten berättigar inte till lön, utan du kan istället ansöka om dagpenning från FPA.

Föräldraledighet

Genast efter moderskapsledigheten följer en 158 dagar lång föräldraledighet, då du har rätt till oavlönad tjänstledighet. Du kan dela upp föräldraledigheten i två perioder, som är minst 12 dagar långa.

Till skillnad från moderskapsledigheten kan antingen mamman eller pappan utnyttja föräldraledigheten. Du måste dock ansöka eller meddela din arbetsgivare om föräldraledigheten senast två månader innan den inleds. För familjeledigheter som är högst 12 vardagar är anmälningstiden däremot en månad.

Under föräldraledigheten har du inte rätt till lön, utan FPA erlägger istället en föräldrapenning. Föräldrapenningen beräknas utgående från dina löneinkomster under det föregående beskattningsåret. Det är alltså inte dina inkomster direkt före ledigheten som i första hand avgör hur stor din föräldrapenning är. Om dina inkomster har ökat avsevärt i jämförelse med den senaste beskattningen, kan du ändå anhålla

om att din föräldrapenning skall bestämmas utgående från dina löneinkomster under de sex senaste månaderna.

Om du är föräldra- eller moderskapsledig under skolornas sommarlov, har du möjlighet att träda i tjänst för perioden då sommarlovet infaller. Observera att den här möjligheten inte ges under moderskapsledighetens 72 första dagar. Sommarlovsperioden förlänger inte föräldraledigheten, men du har rätt att få både din föräldrapenning och din lön under den kalkylerade semestern. Denna praxis har uppstått som kompensation för att lärare, till skillnad från andra anställda, inte har möjlighet att flytta sin ledighet till familjeledighetens slut.

Du kan kontakta din förtroendeman också om du stöter på problem eller har frågor gällande familjeledigheterna.

Vårdledighet

Efter att du har avslutat föräldraledigheten har du rätt att få oavlönad vårdledighet t.o.m. att ditt barn har fyllt tre år. Båda föräldrarna kan beviljas vårdledighet, dock inte samtidigt.

Du kan spjälka upp vårdledigheten i två perioder, där båda perioderna varar minst en månad. Under vårdledigheten har du inte rätt till lön, utan istället skall du ansöka om FPA:s stöd för hemvård av barn. Kom ihåg att ansöka eller meddela om vårdledigheten senast två månader innan du vill inleda den. Om vårdledigheten varar högst 12 vardagar är anmälningstiden däremot bara en månad.

Tidpunkten för vårdledigheten kan ändras enbart av oförutsedda och välgående skäl. Om du t.ex. blir gravid efter att du har beviljats vårdledighet, utgör det inte grund för att ändra tidpunkten för vårdledigheten. Arbetsgivaren är alltså inte skyldig att betala lön under den nya moderskapsledigheten, om moderskapsledigheten infaller under en vårdledighet som redan har beviljats.

Hemma med sjuka barn

De flesta föräldrar blir förr eller senare tvungna att stanna hemma för att vårda sjuka barn. Om barnet är under 10 år (för handikappade barn gäller en högre åldersgräns) och plötsligt insjuknar, har du rätt att få tillfällig vårdledighet för högst fyra arbetsdagar. Inte heller i det här fallet kan båda föräldrarna vara lediga samtidigt.

Om du är kommunalt anställd, har du rätt att få full lön för högst de tre första kalenderdagarna under din tillfälliga vårdledighet. Lägg märke till att eftersom man räknar kalenderdagar, innebär det att om du stannar hemma med ditt barn från och med en fredag, räknas också lördagen och söndagen till den tillfälliga vårdledigheten. Villkoren för avlöningen har slagits fast i avtal, men det finns stora variationer mellan olika sektorer.

Barndagvård

Så länge ditt barn är under skolåldern har du rätt att få daghems- eller familjedagvårdsplats för barnet.

Kommunen är skyldig att ordna barnomsorgen och i gengäld betalar du en avgift som slås fast enligt hushållets inkomster. För det första barnet betalar du en avgift som är högst 200 euro/månad (år 2007).

Om du väljer att inte utnyttja den kommunala barnomsorgen, kan du antingen söka stöd från FPA för hemvård av barn (endast om barnet är under tre år) eller stöd för privatvård av barn. Privatvårdsstödet har du rätt till om du utnyttjar en privat dagvårdsproducent för att sköta barn under skolåldern.

SURFTIPS
www.fpa.fi

OM DU BLIR ARBETSLÖS

Lärarnas arbetslöshetskassa

Som medlem i FSL är du samtidigt också medlem i Lärarnas arbetslöshetskassa.

A-kassans medlemsavgift ingår i medlemsavgiften som du betalar till FSL. Särskilt med tanke på ditt arbetslöshetskydd är det därför viktigt att du kommer ihåg att betala dina FSL-medlemsavgifter också då du är tjänstledig eller arbetslös.

Inkomstrelaterad dagpenning

Om du blir arbetslös, skall du i egenskap av medlem i FSL ansöka om inkomstrelaterad dagpenning från Lärarnas arbetslöshetskassa.

I enlighet med gällande lagstiftning har dock A-kassan rätt att uppställa vissa krav på utbetal-

ningen av den inkomstrelaterade arbetslöshetspenningen. De här kraven, det så kallade arbetsvillkoret, är

- ✦ att du har varit medlem i A-kassan minst 43 veckor OCH
- ✦ att du under dessa veckor haft i snitt minst åtta veckotimmar undervisning enligt vissa periodiseringsregler.

Medlemskapet förutsätter att du har betalt dina medlemsavgifter. Samtidigt måste du före den första arbetslöshetsperioden ha arbetat minst 43 veckor under de senaste 28 månaderna, dvs. under den så kallade granskningsperioden. Eftersom du jobbar inom undervisningssektorn, kan du i allmänhet räkna in i arbetsvillkoret de veckor då du har haft minst åtta undervisningstimmar.

Den 28 månader långa granskningsperioden kan i vissa fall förlängas med ända upp till 7 år. En förlängning innebär att du har en längre period på dig att samla ihop de 43 arbetsveckor som A-kassan kräver. Granskningsperioden kan förlängas om du t.ex. har varit familjeledig eller har

fullgjort din värnplikt. Bifoga alltid ett intyg över din frånvaro till ansökan om inkomstrelaterad dagpenning.

Om du inte har hunnit uppfylla de här kraven, skall du ansöka om Folkpensionsanstaltens grunddagpenning. Ansökningsblanketterna får du från FPA på din hemort.

Så här ansöker du

Om du blir arbetslös, skall du genast anmäla dig som arbetslös arbetssökande hos den lokala arbetsförmedlingen. Det här är samtidigt en förutsättning för både den inkomstrelaterade arbetslöshetsdagpenningen och grunddagpenningen. Kom också ihåg att du regelbundet måste förnya din anmälan hos arbetsförmedlingen.

På arbetsförmedlingen får du alla blanketter som du behöver för att ansöka om den inkomstrelaterade arbetslöshetsdagpenningen. Det är viktigt att du noggrant fyller i blanketterna och

bifogar alla de dokument som behövs till din ansökan. Om din ansökan är ofullständig, kan utbetalningen av arbetslöshetsunderstödet fördröjas med flera veckor.

Du skall alltid ansöka om dagpenningen retroaktivt. Ungefär en månad efter att du har blivit arbetslös skall du skicka din första ansökan till arbetslöshetskassan. Senast tre månader efter att du har blivit arbetslös måste du dock lämna in din ansökan om dagpenning till A-kassan. Efter att du har ansökt om inkomstrelaterad dagpenning första gången, skall du fortsätta att skicka en ny ansökan för fyra kalenderveckor åt gången eller för varje kalendermånad. Adressen till A-kassan är:

LÄRARNAS ARBETSLÖSHETSKASSA
Bölegatan 4 B
00240 HELSINGFORS

Till din ansökan om dagpenning skall du bifoga en rätt så anseilig mängd dokument och utredningar. På arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassan eller www.fsl.fi hittar du en lista över alla bilagor som krävs.

Kom ihåg att vara noggrann då du sammanställer din ansökan. Lärarnas arbetslöshetskassa använder ett system med elektronisk hantering av alla dokument. Det är därför mycket viktigt att du samvetsgrant följer alla instruktioner för hur du skall fylla i dem och likaså alla rekommendationer om kvaliteten på dokumenten.

När får du pengarna?

Lärarnas arbetslöshetskassa behandlar din ansökan så fort som möjligt. I allmänhet får du vänta 2-3 veckor på beslutet, men under vissa perioder kan handläggningstiden vara upp till en månad. Till exempel under sommarlovet har A-kassan bråda dagar och då kan handläggningstiden vara en aning längre än vanligt.

Hela lönen?

Den inkomstrelaterade arbetslöshetsdagpenningen består dels av en grunddagpenning och dels av en del som beräknas utgående från din lön.

På Arbetslöshets-kassornas samorganisations hemsidor [www.tyj.fi] finns en kalkylator, som du kan använda för att beräkna hur stor din inkomstrelaterade arbetslöshetsdagpenning skulle vara. Om du har barn, har du dessutom rätt till en förhöjning av dagpenningen.

- ♣ Då du blir arbetslös har du en självrisktid på sju arbetsdagar. Under de här dagarna är du inte berättigad till understöd.
- ♣ Ofta betalar arbetsgivaren ut semesterdagsersättning i samband med slutlönen. Då A-kassan beräknar dagpenningen, periodiseras semesterdagsersättningen, liksom också semesterpenningen, så att rätten till dagpenning påbörjas efter periodiseringen.
- ♣ Dagpenningen kan utbetalas upp till 500 arbetsdagar.

- ♣ Kom ihåg att du måste ge ett meddelande till A-kassan om alla faktorer som kan påverka din rätt till dagpenning. Sådana faktorer är t.ex. utlandsresor, studier, sjukledighet, arbete, sociala förmåner mm.
- ♣ Om du arbetar under en arbetslöshetsperiod eller om ditt jobb ombildas till ett deltidsjobb, har du rätt till så kallad jämkad dagpenning. Vänd dig till Lärarnas arbetslöshetskassa för att få hjälp med att räkna ut hur dessa påverkar din dagpenning.

LÄRARNAS ARBETSLÖSHETSKASSA

Tfn (09) 22 94 41 00

Kundtjänst må-to kl. 9-15

Automatisk telefonservice 24h/dygn:

0800-9-5192 (0 euro/min + lsa)

E-post: opettajien.tk@opetk.fi

www.opetk.fi

SURFTIPS

www.opetk.fi

www.tyj.fi

www.fsl.fi

FINLANDS SVENSKA LÄRARFÖRBUND FSL

Järnvägsmannagatan 6
00520 Helsingfors
Tfn 020 748 94 00 (växel)
fornamn.efternamn@fsl.fi
www.fsl.fi

Utgiven 2007

